

Nathacha Appanah

Voldens vendekreds

Oversat af Nils Schultz Ravneberg

Oversat efter: Nathacha Appanah, Tropique de la violence

© Éditions Gallimard, 2016

Gallimard

texte | tekst

- *Dér?* spurgte jeg.
- *Dér, svarede Gatzø. Det er et smukt sted.*
Henri Bosco, *Barnet og floden*

Marie

I må tro mig. Der hvor jeg taler fra, nytter det ingenting at lyve og bluffe. Når jeg betragter havbunden, ser jeg mænd og kvinder svømme med søkøer og blå fisk, jeg ser drømme hænge i tangen og spædbørn sove i kæmpemuslingernes huler. Der hvor jeg taler fra, ligner dette land hvidglødende støv, og jeg ved, at der ingenting skal til, før det bryder i brand.

Jeg husker ikke hele mit liv, for her består kun tingenes yderkant og lyden af det, der ikke længere er.

Jeg husker dette.

Jeg er treogtyve år, og toget ankommer, blåt og beskidt. Jeg forlader min barndoms dal, hvor jeg har været et svagt og fortabt lille væsen, tynget af bjergene. Jeg kan ikke længere bære at se vinterens mørke sive ned over husene og ansigterne, jeg kan ikke længere udholde den mugne lugt, der hænger i luften, så snart det bliver morgen, jeg kan ikke længere udholde min mor, som mister besindelsen, som taler uafbrudt, og som lytter til Barbara dagen lang.

Jeg er firetyve år, og jeg er stadig lige svag og fortabt.

Jeg bliver færdig med min uddannelse til sygeplejerske i en storby. Jeg bor i en stor lejlighed sammen med tre andre studerende, og nogle aftener virker larmen, lyset og samtalerne som et sort hul, der opsluger mig. Jeg har flere elskere; jeg knalder som en kvinde, jeg ikke kender, og som jeg væmmes lidt ved. Jeg tager, jeg forlader, jeg tager igen, og ingen siger noget. Jeg vælger at arbejde om nattet, på hospitalet. Sommetider lægger jeg mig i de uredte, endnu varme senge, og jeg prøver at forestille mig, hvordan det er at være en anden.

Jeg er seksogtyve år, og jeg møder Chamsidine, der er sygeplejerske ligesom jeg. Da han henvender sig til mig for første gang, sker der noget underligt. Mit hjerte, det organ, der sad godt fast i mit bryst, hopper ned i solar plexus, og det slår fra nu af her, midt i mig, i min kerne. Chamsidine er bredskuldret og kan bære en fuldvoksen mand i sine arme uden at fortrække en mine. Når han smiler, er jeg nødt til at trække vejret helt ned i maven for ikke at besvime. Når han griner som et vandfald, kan jeg mærke mit køn åbne sig som en blomst, og jeg klemmer benene sammen. Alle sygeplejerskerne er en smule for-gabt i den store, sorte mand, der kommer fra en ø, som hedder Mayotte, men jeg ved ikke, hvorfor det er mig, han udvælger sig, under en aftenvag. Jeg er genert over for den mand. Jeg er seksogtyve år, og jeg falder pladask. Han taler til mig, som om han længe havde ventet på mig. Han fortæller mig historier og sagn hjemmefra, han fortæller om det, han var ude for som lille, dengang han

havde gjort dit, dengang hans mor sagde dat, og jeg lytter i tavshed, forundret. Jeg får det indtryk, at Cham har boet på en grøn, frugtbar borneø, en ø, hvor man leger fra morgen til aften, hvor tanter, kusiner og søstre alle er som venlige mødre for én. Når jeg står op om morgenen i den larmende by, tænker jeg på det sted.

Jeg er syvogtyve år, og jeg gifter mig. Jeg kan ikke huske min kjole, men jeg kan huske, at min mor venter sammen med mig foran rådhuset. Vinden er så kraftig, at den har væltet de kasser med buskbom, der er sat op i rådhusets brolagte gård. Chamsidine er sent på den. Min mor siger: Pas nu på, Marie, alle mænd er ens. Da kommer Cham løbende og ler.

Jeg er otteogtyve år, og jeg bor på Mayotte, en fransk ø, der ligger i Mozambique-kanalen. Vi lejer første sal i et hus i byen Passamainti et par kilometer fra hovedbyen Mamoudzou. Jeg arbejder som natsygeplejerske på regionshospitalet. Chamsidine er ansat på hospitalet i Dzaoudzi. Hver morgen klokken seks, når jeg får fri fra arbejde, går jeg, ligegyldig hvordan min nat har været, ligegyldig hvor hård vagten har været, langsomt gennem daggryet og føler mig let, så let til mode. Jeg går ned langs kysten, og jeg ved, at den lille pige venter på mig. Hun er rød af støv, hendes fødder og hænder er kraftige som en arbejders, hendes hår er snavset og gråt. Hun venter smilende på mig. Inden jeg er gået fra arbejdet, har jeg i cafeteriet snuppet det, der ligger og flyder, en pakke kiks, en applesin eller et æble. Det er et underligt forhold, der

er opstået mellem os, efter at jeg er begyndt at arbejde her. Jeg stopper op foran hende, hun smiler til mig, og jeg giver hende, hvad jeg har at give. Hun siger aldrig noget til mig, hverken goddag, tak eller farvel. Hun rækker hurtigt hånden frem, jeg kan mærke, at hun ikke har lyst til at ligne en tigger – i øvrigt ser hun mig i øjnene og aldrig på det, jeg lægger i hendes hånd. Hun lukker med det samme hånden og skjuler den på ryggen. Hendes smil bliver lidt bredere. Det er en lille bonus, som modsvarer den lille smule, jeg giver hende. Jeg ved ikke, om hun forstår fransk. Jeg har aldrig fortalt hende, hvad mit navn er, og jeg har aldrig spurgt om hendes. Måske bor hun i det blikstur, jeg kan se mellem de tynde træer på bakken. Måske bor hun skjult i skoven som så mange illegale indvandrerfamilier. Måske vil det, jeg giver hende, blive fordelt mellem flere. Måske. Men jeg tænker ikke meget på den slags. Jeg gør det, jeg gør, det koster mig ikke noget, det tvinger ikke hende til at udvise taknemmelighed, det varer kun knap tredive sekunder, jeg fortsætter min færd, og jeg glemmer den lille pige.

Jeg sagtner farten foran den brogede menneskemængde, der venter på, at amtskontorerne åbner. Samtalerne virker utvungne, solen er endnu genert. Trikoloren vajer højt. Foran den lukkede port er der endnu tid til at håbe på, at man redder sig et kort, som giver én ret til at se en funktionær, og mulighed for endelig at forklare sin sag, sin livssituation, sine indviklede forhold, aflevere sin ansøgning om opholdstilladelse, gøre krav på en

kvittering, forhøre sig om en opholdstilladelse, håbe på forlængelse, på at blive hørt, på udsættelse, på et løsen.

På den anden side af fortovet, næsten lige overfor, står den anden brogede flok – den, der venter ved sundhedsklinikken. Hver dag bliver der delt hundrede kort ud, og nogle har ventet siden klokken fire om morgenen. Også her er stemningen endnu rolig. Da jeg går forbi, støder de to grupper næsten op til hinanden, jeg er i midten, jeg spekulerer over, hvor mange af dem, til højre eller til venstre, der mon er ankommet med kwassa-kwassaer, disse små skæbnebåde, hvori illegale indvandrere fra andre øer i Comorerne stuver sig sammen.

Jeg husker dette: Jeg smyger mig diskret ind mellem de to grupper, som jeg ville smyge mig ind mellem to skarpe knivsægge, og da jeg er kommet ud på den anden side, kan jeg ikke lade være med at tage en dyb indånding af lettelse.

Jeg går videre ned til bådebroen. På vejen køber jeg bananer, krydderier, tomater. Jeg indånder duften af det land, som jeg holder så meget af, jeg ser ned i vandets dyb, jeg beundrer kvinderne. Jeg holder af at kigge på børnene, der kommer for at springe i ved ankerpladsen. De tager tilløb på betonmolen, og deres sorte ben, som er tynde som pinde, drøner af sted. Når de når til kanten, kaster de sig i havet, idet de trækker knæene op, spreder armene og råber af glæde.

Da prammen – den blå og hvide båd, der krydser over mellem øerne Petite-Terre og Grande-Terre – lægger

til, får jeg på lang afstand øje på Cham, der hver dag bliver smukkere, hver dag bliver mere uvirkelig i sin måde at være min på.

Vi tager hjem til os selv, vi sover, vi elsker, og vi vågner midt på dagen. Når jeg ikke arbejder, holder jeg af at se ud i natten fra vores altan. Nogle steder er den blå, andre er den sort. Stjernerne klæber til hinanden i hundredvis på himlen. Jeg holder af at lytte til de flyvende hundes vingeslag. Ude på havet bevæger gule prikker sig rundt ligesom ildfluer. Det er lysene fra fiskerbådene, der sejler ud med en olielampe hængende i masten for at tiltrække fiskene.

Jeg har en sådan appetit på dette land, en lyst til at tage det hele, sluge det hele, slurk for slurk af havet, bid for bid af himlen.

Jeg er niogtyve år, og I må tro mig. Hver dag stiger forventningen, hver dag vokser håbet om at få et barn. Jeg lader månederne gå, én efter én, med drømme, grin og kærtegn. Remser fra min barndom dukker på magisk vis op igen. *Drej lille mølle drej klap små bånder klap*, og mit hoved er en kalabas fuld af ting, der synes at være inden for rækkevidde, og som alligevel unddrager sig mig. Der er så mange børn her, så mange gravide kvinder, alle de babyer i alle de arme, hvorfor er der ingen i mine? Alle de babyer, som er sat i verden uden overhovedet at være ønsket, mens jeg tigger og beder. Når det varme blod hver måned dukker op i mine trusser, græder jeg, og jeg forbander alle de mødre, jeg ser på hospitalet,

og som ikke forstår noget som helst, alle de illegale flygtninge, der kommer til denne franske ø for at føde og få identitetspapirer, og jeg afholder mig fra at spørge: *Men vil du virkelig gerne have den baby, eller vil du bare til Mayotte for papirernes skyld?* Jeg forandrer mig, jeg svulmer op, men der er kun usundt fedt i min krop, det svimler for mig, og mine ord bliver som sur mælk. Om morgenen bliver jeg irriteret over alle de stakler, der venter på deres papirer, og over alle de andre, der venter på lægehjælp – der er for mange af dem, de larmer for meget, for meget dit, for meget dat. I må tro mig. Jeg bliver skør, jeg er ikke længere mig selv. Jeg vakler.

Jeg er tredive år, og det eneste, jeg gør, er at vente og græde.

En dag ved morgengry, da jeg næsten er færdig med min vagt på hospitalet, kommer blodet. Dagen forinden havde jeg regnet på det, seks dage over tid, og mit hoved, åh, mit hoved, hvis I vidste, hvad der foregik i mit hoved, jeg havde en baby, jeg havde et navn, jeg havde noget at fortælle, *Flyv lille fugl flyv svøm lille fisk i vandet svøm*, jeg holdt en smuk fest, jeg var en mor med traditionelt tøj fra Mayotte, og hele Chams familie ærede mig for den mulatbaby, som en god ånd skulle komme til at våge over hele livet.

Jeg træder forsigtigt, jeg prøver at holde håbet oppe, jeg beder, jeg besøger det lille kapel i Dzaoudzi, og jeg tænder tre lys. Jeg beder så højlydt, at mine ører summer. Men alligevel løber det tykke og klistrede blod

ned mellem benene på mig ved daggry, og jeg går hjem, jeg medbringer ingen pakker med kiks, ingen æbler, ingen appelsiner, og da jeg når svinget, ser jeg hende, men jeg ser hende ikke rigtigt, jeg mærker kun strømmen af blod mellem mine ben, og jeg ønsker bare at sy det køn sammen med tyk, sort tråd, for at det skal holde op med at løbe. Jeg går forbi den lille pige uden at skænke hende et blik, og jeg hører et *Hej! Hej!* Jeg vender mig om, og hun smiler til mig med sine to hænder åbne, sådan her, de er tomme.

I må tro mig, jeg er blevet skør. Jeg samler en kæp op, og jeg farer hen imod hende, mens jeg råber jeg ved ikke hvad, måske *Skrid med dig*, ja, måske er det det, og det er, som om jeg jager en hund med fnat bort. Hun piler af sted, jeg kan ikke følge med hende op ad bakken og ind mellem buske og bunker af affald. Jeg slynger kæppen i ryggen på hende. Hun skriger, og det gør jeg også.

Jeg er enogtredive år, og Cham er gået fra mig. Han har allerede fundet en anden kvinde, en comorer, som han har mødt, jeg ved ikke hvor. Den lede kælling. Hun går i farvet tøj, som jeg kalder klovnekostumer, hendes ansigt er dækket af en skønhedsmaske af sandeltræspulver, og det får hende til at ligne en klovn. Hun er en klovnekælling. Hun har fyldige baller, ung og sort hud. *Går du nu efter sort? Boller du nu små illegale indvandrere? Min mor havde ret, I mænd er alle sammen ens. Er det godt at kneppe negere?* Det spørger jeg Cham om, da det røde og tykke blod løber ned mellem benene på mig, og hans hånd lander på min

kind. I må tro mig, når jeg siger, at jeg i det øjeblik ville ønske, at han slog mig igen og igen, så den kvinde, der råber alle disse uhyrligheder, endelig kunne forsvinde!

Sommetider om natten, når jeg er alene i huset, ville jeg ønske, at jeg igen kunne høre den våde lyd, som vores kroppe frembragte, når de gnubbede sig mod hinanden, jeg ville så gerne lytte til de flyvende hundes vingeslag udenfor og luller i søvn af Chams lette snorken. Jeg ville så gerne se ventilatorens blade dreje rundt, mens vi elsker. Når jeg er alene, og jeg igen er svag og i vildrede, lader jeg, som om jeg holder Chams krop tæt ind til mig, som om jeg indånder hans lugt, som om jeg slikker hans sved. Jeg vasker de sårende ord af min tunge, jeg sluger al vreden, med min krop polerer jeg overfladen af vores kærlighed, så den igen bliver glat og blød som fløjl.

Men Cham elsker mig ikke længere, han ser på mig med udslukte øjne og et fortrukket ansigtsudtryk. Han begærer skilsmisse, men jeg nægter ham den. Han er væk i dagevis og fortæller mig så, at han er blevet kirkeligt gift, og jeg sviner ham til igen, men jeg vil ikke skilles. Jeg er gået fra sans og samling, jeg er helt opfyldt af min vrede, min frustration, min bitterhed, og der er ingen, der kan redde mig. Han fortæller mig, at hans klovnekælling venter et barn. Jeg hader dette land.

Jeg er snart treogtredivede år. Det hænder, at jeg støder på Chams kælling, der skubber en barnevogn gennem Mamoudzous gader. Hun har ingen papirer, og undertiden får jeg lyst til at angive hende, ligesom folk gjorde det

under krigen. Jeg går ud fra, at jeg bare skulle ringe til grænsepolitiet, og at jeg derefter kunne vente stille og roligt foran hendes hus for at se, hvordan de jager hende bort, den tæve, hvordan de fordriver hende og smider hende ind i deres jeep, *Bye bye, klovnkalling, tilbage til Anjouan, enkeltbilletten er gratis*. Men den kirsebærrøde barnevogn stopper mig, for det er ikke så længe siden, at også jeg drømte om en sådan barnevogn, som man kan gå tur med gennem Mamoudzous gader. Så jeg går videre.

Jeg er snart treogtredive år, og den aften, den 3. maj, er jeg på arbejde. Det har styrtregnet i flere dage, der er ikke mange mennesker, og jeg sidder alene i sygeplejerskernes rum og læser. Jeg har ingen venner tilbage; jeg ser ikke længere noget til dem, jeg kendte, mens jeg var sammen med Cham. Jeg har alligevel ikke længere lyst til den slags – måneskinsaftener, snak om landet, om elendigheden, om forfaldet. Kun social- og sundhedsassistenten Patrick henvender sig stadig til mig. Sommetider når jeg ser ham i sin blomstrede skjorte, med sin fede vom, når jeg opdager det glubske blik, han kaster på de unge, sorte kvinder, prøver jeg at forstille mig den Patrick, der femten år tidligere ankom til Mayotte med kone og børn. Hang den lugt af cigaretter, sved og eau de cologne ved ham dengang, havde han allerede lukket ned for sit hjerte og sit hoved, forestillede han sig, at han skulle komme til at tilbringe sine fredagsaftener på diskotek Ninga som en rigmand, omkranset af unge,

comoriske og madagaskiske kvinder, der parfumerer deres køn med deodorant? Havde han i det mindste forsøgt at stå imod, eller havde han fuldstændig opgivet det, da han havde indset den magt, en hvid mand har her? Men jeg vil ikke dømme ham, dette land knuser os, dette land gør os til ondskabsfulde væsner, dette land holder os fast i sine knibtænger, og vi kan ikke længere rejse bort.

[...]